

Sygn. akt VIRCa 160/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Waldemar Pałka

Sędziowie: SO Ewa Błesińska

SSR del do SO Jowita Sikorska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 09 października 2013 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. Ł.**

przeciwko **D. Ł.**

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa **O. Ł.**

przeciwko **D. Ł.**

o alimenty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku

z dnia 29 marca 2013 roku

sygn. akt III RC 548/12

- I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że ustalone alimenty obniża do kwoty po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie, poczynając od 01 grudnia 2012 roku,
- II. w pozostałej części apelację oddala,
- III. nie obciąża powodów kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt VIRCa 160/13

UZASADNIENIE

Powódka J. Ł. wystąpiła o podwyższenie świadczeń alimentacyjnych od pozwanego D. Ł. z kwoty po 500 zł miesięcznie do kwoty po 800 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 października 2012 r. płatne do 10 każdego miesiąca. W uzasadnieniu swego żądania podała, iż kwota alimentów była ustalana po raz ostatni w roku 2009. Upływ czasu oraz zmiana jej sytuacji życiowej czynią dotychczasowe alimenty dalece nie wystarczającymi i nie przystającymi do

aktualnych potrzeb powódki. Obecnie powódka podjęła studia na Uniwersytecie G.. Wskazała, iż nie ma żadnych możliwości uzyskiwania jakiegokolwiek dochodu, gdyż nie posiada własnego majątku i zdana jest tylko na pomoc ze strony rodziców. Nie korzysta także z żadnych form pomocy stypendialnej ze strony swej uczelni. Z jej wyliczenia wynika, że na jej miesięczne utrzymanie niezbędna jest kwota 1.600zł.

Powód O. Ł. wystąpił o zasądzenie od pozwanego D. Ł. alimentów w kwocie po 700 zł miesięcznie, poczynając od dnia 1 grudnia 2012 r. płatne do 10 każdego miesiąca. W uzasadnieniu swego powództwa wskazał, iż obecnie jest uczniem klasy maturalnej, zaś po uzyskaniu matury planuje dalszą naukę na studiach. Powód do listopada 2012 r. zamieszkiwał u pozwanego i był na jego utrzymaniu, jednak w wyniku wzajemnych nieporozumień i zatargów wyprowadził się od ojca. Obecnie zamieszkuje wraz z matką i jest na jej wyłącznym utrzymaniu.

Pozwany D. Ł. nie uznał powództwa w zakresie dochodzonego podwyższenia alimentów na rzecz córki J., zaś w stosunku do syna O. wyraził gotowość do łożenia kwoty po 250 zł miesięcznie. Pozwany wskazał, iż w jego sytuacji materialnej i życiowej od roku 2009 tj. sprawy rozwodowej wystąpiły bardzo poważne zmiany, rzutujące na możliwości płatnicze w zakresie obowiązku alimentacyjnego. Obecnie pozwany pozostaje bowiem w związku nieformalnym, z którego ma na utrzymaniu małoletnie dziecko. Zatrudniony jest w firmie (...) S.A Oddział w B. z wynagrodzeniem miesięcznym oscylującym w granicach 3.000zł netto. Poza osiąganym wynagrodzeniem nie ma innego majątku przynoszącego dochód, jak również nie ma możliwości uzyskiwania dodatkowych środków utrzymania.

Sąd Rejonowy w Giżycku ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 01 grudnia 2009 r. w sprawie VI RC 551/08 rozwiązane zostało małżeństwo D. i G. Ł. przez rozwód. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dziećmi stron J. Ł. ur. (...) oraz O. Ł. ur. (...) powierzono obojgu rodzicom, przy czym syna O. miał przebywać wraz z ojcem, a córka J. z matką. Koszty utrzymania dzieci zostały ustalone na kwotę po 500 zł miesięcznie, zarówno ze strony ojca jak i matki.

W tym czasie G. Ł. zatrudniona była jako ratownik medyczny w K. z wynagrodzeniem 1.600 zł miesięcznie, zaś D. Ł. osiągał miesięczne wynagrodzenie w wysokości 2000 zł netto. W roku 2010 G. Ł. zainicjowała sprawę o podział majątku wspólnego, która zakończyła się orzeczeniem ustalającym, iż D. Ł. otrzymał na wyłączną własność m.in. mieszkanie z jednoczesnym obowiązkiem dokonania spłaty byłej żony w kwocie 59.765 zł.

Obecnie powódka J. Ł. jest studentką I roku Uniwersytetu G. na kierunku amerykańistyki. Powódka nie korzysta z żadnych form pomocy stypendialnej i zamieszkuje na stacji, za którą miesięcznie wydatkuje kwotę 600 zł (500 zł czynsz oraz 100 zł opłaty eksploatacyjne). Miesięczne koszty dojazdów na zajęcia dydaktyczne wynoszą około 100 zł. Jej budżet jest dodatkowo obciążony koniecznością wydatkowania kwoty 60 zł, gdyż z racji dolegliwości anemicznych musi regularnie przyjmować zaordynowane lekarstwa. Swoje miesięczne, konieczne wydatki związane z opłatą stacji, wyżywieniem, ubraniem i zakupem wymaganych podręczników i skryptów, powódka obliczyła na sumę 1.500 -1.600 zł.

Powód O. Ł. jest uczniem klasy maturalnej i po zakończeniu edukacji w szkole średniej planuje rozpoczęcie studiów. Do 17 listopada 2012 r. powód zamieszkiwał u ojca, jednak w wyniku nieporozumień i konfliktów od dnia 17 listopada 2012r wyprowadził się i obecnie mieszka u matki, pozostaje na jej wyłącznym utrzymaniu. Korzysta z korepetycji z matematyki, których koszt wynosi 100 zł miesięcznie. Z racji na problemy alergiczne, jest zmuszony do regularnego przyjmowania leków, co pochłania miesięcznie od 60 do 120 zł. G. Ł. matka obojga powodów zatrudniona jest jako pielęgniarka w W. z wynagrodzeniem 1.800 zł miesięcznie. Zamieszkuje wraz z synem O. na stacji, za którą miesięcznie opłaca 280 zł do czego dochodzą wydatki eksploatacyjne, co w sumie zamyka się kwotą około 680 zł miesięcznie.

Pozwany D. Ł. nadal jest zatrudniony w firmie (...) Oddział w B. z wynagrodzeniem miesięcznym ok. 3.200 zł netto Po rozwodzie pozwany związał się z K. D., z którą ma małoletniego syna R. Ł. urodzonego (...) Partnerka pozwanego zatrudniona jest w Szkole Podstawowej

w M. z wynagrodzeniem 2.290 zł netto. Pozwany wraz z rodziną zamieszkuje w przyznanym mu w ramach sprawy o podział majątku mieszkaniu, którego koszty wynosi 550 zł. miesięcznie.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy w Giżycku w wyroku z dnia 29 marca 2013 r. podwyższył alimenty na rzecz J. Ł. do kwoty po 700 zł. miesięcznie począwszy od dnia 01 października 2012 r. oraz zasądził na rzecz powoda O. Ł. alimenty w kwocie po 550 zł. miesięcznie począwszy od dnia 17 listopada 2012 r., w pozostałej części powództwa oddalił.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwa J., jak i O. Ł. są w pełni uzasadnione co do samej zasady i znajdują pełne potwierdzenie w przepisach prawa, albowiem powodowie nie mają możliwości samodzielnego utrzymania się. Powódka będąca na I roku studiów oraz powód kończący edukację w szkole średniej zdani są na pomoc i świadczenia alimentacyjne rodziców. Matka powodów w sposób właściwy wywiązuje się ze swego obowiązku partycypowania w kosztach utrzymania dzieci. Regularnie przekazuje na rzecz córki środki na opłatę stancji, pokrywa koszty jej pobytu w domu oraz utrzymuje zamieszkującego wspólnie z nią syna. Koszty utrzymania J. Ł. uległy zwiększeniu, musi ponosić koszty stancji, do tego dochodzą koszty wyżywienia, ubrania i zakupu podręczników naukowych, tym samym Sąd uznał, iż alimenty winne być podwyższone do kwoty 700 zł miesięcznie. Miesięczne dochody pozwanego wynoszą około 3.000 -3.200 zł netto. Kwota podwyższonych alimentów odpowiada zatem kwocie 22 - 23% miesięcznego wynagrodzenia pozwanego. Podwyższone alimenty w ocenie Sądu nie są nadmiernie wygórowane i w pełni przystają do potrzeb uprawnionej z jednej strony oraz do realnych możliwości zarobkowych i materialnych osoby zobowiązanej z drugiej.

Jako datę początkową płatności podwyższonych alimentów, Sąd przyjął dzień 01 października 2012 r. Od tej daty pozwana rozpoczęła naukę na studiach, a zatem rozpoczęły się nowe wydatki z tym związane i ustalenie podanego dnia, jako rozpoczynającego konieczność płacenia „nowych” alimentów wydaje się być oczywiste i w pełni zrozumiałe.

Jeżeli chodzi o kwotę alimentów na rzecz O. Ł., Sąd stanął na stanowisku, iż alimenty na rzecz powoda winne być niższe, aniżeli ustalone na rzecz powódki. O. Ł. uczy się obecnie w W. i nie ponosi tych wydatków, które są udziałem jego studiującej siostry. Biorąc pod uwagę potrzeby powoda, sytuację materialną jego matki, która utrzymuje chłopca oraz sytuację rodzinną i materialną pozwanego, który ma na utrzymaniu małoletniego syna R., Sąd ustalił alimenty na rzecz powoda na kwotę 550 zł miesięcznie. Kwota ustalonych na rzecz powoda świadczeń alimentacyjnych oscyluje w granicach 18% miesięcznego wynagrodzenia pozwanego i jak najbardziej jest realna do realizowania przez zobowiązanego przy uwzględnieniu potrzeb jego obecnej rodziny. Jako datę początkową płatności alimentów na rzecz powoda, Sąd przyjął dzień 17 listopada 2012r, gdyż od tego dnia powód zamieszkał u matki i pozwany przestał utrzymywać go z racji wspólnego zamieszkiwania.

W pozostałej części Sąd powództwo obojga powodów oddalił, uznając, iż na dzień wyrokowania jest ono nadmierne i nie możliwe do zaspokojenia przez pozwanego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany.

Zaskarżył wyrok w części podwyższającej alimenty ustalone od pozwanego na rzecz powódki ponad kwotę 500 zł. począwszy od 01 października 2012 r. oraz zasądzającej alimenty od pozwanego na rzecz powoda w kwocie ponad 250 zł. począwszy od 17 listopada 2012 r. Zarzucił orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. przepisu art. 321§1 kpc poprzez orzeczenie ponad żądanie powoda O. Ł. i zasądzenie alimentów od 17 listopada 2012 r. w sytuacji, gdy powód domagał się alimentów od dnia 01 grudnia 2012 r., zarzucił naruszenie przepisów art. 233 kpc w zw. z art. 328§2 kpc poprzez dowolną, fragmentaryczną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, a także brak uzasadnienia podstaw faktycznych rozstrzygnięcia. Naruszenie przepisów prawa materialnego w szczególności art. 137§2 krio poprzez zasądzenie alimentów za okres poprzedzający wytoczenie powództwa, pomimo, iż z dowodów nie wynika, aby z tego okresu pozostały niezaspokojone potrzeby powodów lub niespłacone zobowiązania, art. 135§1 krio poprzez zasądzenie alimentów w kwotach znacznie przekraczających możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego, art. 144¹ krio poprzez nieuwzględnienie postawy powoda O. Ł.

względem pozwanego przy określaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. W związku z powyższym skarżący wniósł o oddalenie powództwa o podwyższenia alimentów na rzecz powódki w całości, zasądzenie na rzecz powoda alimentów w wysokości po 250 zł. miesięcznie począwszy od dnia wniesienia pozwu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Giżycku oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelacji wskazał, iż Sąd I instancji orzekł ponad żądanie, albowiem powód wnosił o zasądzenie alimentów od dnia 01 grudnia 2012 r., ponadto zasądził i podwyższył alimenty także za okres poprzedzający wytoczenie powództwa. Wskazał, iż z charakteru świadczenia alimentacyjnego wynika, iż celem jest dostarczanie uprawnionemu środków do zaspokajania bieżących potrzeb, tu powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z 28.09.1949 r. /C 389/49. OSN 1951, Nr 3, poz. 60/. Tymczasem z ustaleń Sądu nie wynika, aby powodom pozostały niezaspokojone potrzeby lub zobowiązania. Wskazał, iż z ustaleń Sądu nie wynika jakie koszty obciążają powodów, w odniesieniu do powódki wynika, iż jedynie ponosi koszty stacji, dojazdów na uczelnię i zakupu leków, zaś powoda koszty korepetycji z matematyki w wysokości 100 zł. miesięcznie oraz zakupu leków w granicach od 60-120 zł. miesięcznie. Ponadto Sąd niewłaściwie ocenił sytuację majątkową pozwanego, nie wziął pod uwagę jego udokumentowanych wydatków, nie wziął pod uwagę kosztów utrzymania najmłodszego dziecka pozwanego, w tym kosztów opiekunki wynoszących 600 zł. miesięcznie. Podkreślił, iż pozwanego obciążają także koszty kredytów zaciągniętych jeszcze w trakcie trwania małżeństwa z matka powodów, w tym pożyczka hipoteczna w wysokości 100 tys. zł., łącznie obciążenia z tych tytułów wynoszą około 1600 zł. miesięcznie. Gdyby nie pomoc finansowa konkubiny pozwany nie byłby w stanie realizować tych zobowiązań. Przyznał, iż potrzeby powodów na przestrzeni lat wzrosły, jednak nie sposób ich oceniać bez pominięcia wydatków jakie pojawiły się po stronie pozwanego. Podkreślił, iż przy ustalaniu wysokości alimentów na rzecz powoda nie sposób także pominąć jego postawy wobec ojca, w sytuacji, gdy powód „szantażował” pozwanego, że jeśli nie będzie spełniał jego zachcianek wyprowadzi się do matki i pozwie go o alimenty.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest częściowo uzasadniona.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia w zakresie ustalenia stanu faktycznego. Sąd II instancji w pełni te ustalenia podziela. Jednakże Sąd I instancji błędnie przyjął, iż powód O. Ł. żądał zasądzenia alimentów z datą od 01 października 2012 r., co znalazło odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku, gdy tymczasem powód jako datę początkową zasądzenia alimentów w pozwie wskazywał dzień 01 grudnia 2012 r. Zasądzenie alimentów z datą poprzedzającą żądanie było wyjściem ponad żądanie zgłoszone przez powoda i naruszyło dyspozycję art. 321§1 kpc, dlatego w tej części należało apelację pozwanego uwzględnić.

Sąd również uznał za słuszne twierdzenia apelacji dotyczące oceny Sądu I instancji dotyczące usprawiedliwionych potrzeb powoda oraz możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego w zakresie obowiązku alimentacyjnego wobec O. Ł.. Powód nie wykazał, aby jego usprawiedliwione potrzeby były aż tak duże. Wprawdzie w chwili ogłoszenia wyroku był w klasie maturalnej, jednak jego zwiększonym wydatkiem były tylko korepetycje z matematyki za które płacił kwotę 100 zł. miesięcznie. Powód mieszkał z matką, która również powinna partycypować w kosztach jego utrzymania. Kwota 400 zł., zdaniem Sądu II instancji, powinna zaspokoić usprawiedliwione potrzeby powoda. Jednocześnie nie sposób o kwocie alimentów orzekać bez uwzględnienia sytuacji materialnej i rodzinnej po stronie osoby zobowiązanej do alimentów. Od poprzedniego ustalenia wysokości alimentów na utrzymaniu pozwanego pozostaje jeszcze jedno dziecko, wprawdzie jest to dziecko zaledwie dwuletnie, jednak wymagające opieki zatrudnionej opiekunki z uwagi na pracę rodziców co znacznie podwyższa koszty utrzymania tak małego dziecka. Należy także uwzględnić koszty, jakie ponosi pozwany w związku ze zobowiązaniami finansowym, które powstały jeszcze w okresie, gdy pozwany pozostawał w związku małżeńskim z matką powodów. Wprawdzie odpowiedzialności za zobowiązania rodziców nie można bezpośrednio przerzucać na dzieci, jednak mają one wpływ na ocenę sytuacji materialnej strony nimi obciążonej.

Zarzuty apelacji, w których skarżący domaga się ustalenia alimentów na rzecz powoda do wysokości po 250 zł. miesięcznie, są zdaniem Sądu zbyt daleko idące. Również zarzuty dotyczące niewłaściwej postawy powoda wobec ojca nie mogą wpływać na ocenę wysokości obowiązku alimentacyjnego w kontekście przepisu art. 144¹ krio. Wprawdzie między stronami jest konflikt, jednak jego efektem stało się wniesienia sprawy o alimenty, w sytuacji, gdy pozwany nie chciał ich płacić dobrowolnie, jednak powód, pomimo iż jest osoba pełnoletnią, w normalnym toku realizuje obowiązek szkolny. Sąd orzekając o wysokości alimentów na rzecz powoda wziął również pod uwagę okoliczność, że obowiązek alimentacyjny pozwanego wobec córki został zwiększony do kwoty po 700 zł. miesięcznie.

Sąd nie uwzględnił apelacji w zakresie w jakim dotyczyła ona podwyższenia alimentów na rzecz powódki J. Ł.. Potrzeby studiującej pełnoletniej córki pozwanego są nieporównywanie wyższe niż potrzeby syna, jak również znacznie wzrosły, w rozumieniu art. 138 krio, od czasu poprzedniego orzeczenia o wysokości obowiązku alimentacyjnego. Wbrew zarzutom apelacji, należy zauważyć, iż Sąd I instancji uwzględnił wszystkie potrzeby powódki, a jedynie wymienił te, które pojawiły się z chwilą rozpoczęcia studiów. Należy je uznać za jak najbardziej usprawiedliwione wynikające z normalnego toku nauki i związane z jej kontynuacją w innym mieście.

Sąd również nie uwzględnił zarzutu orzeczenia o podwyższonym obowiązku alimentacyjnym poza terminem, w którym zostało wniesione powództwo. W przypadku powoda obejmuje on zaledwie 5 dni, zaś w przypadku powódki 2 miesiące i 5 dni. W sytuacji powódki zwiększone potrzeby powstały z datą 01 października, czyli od momentu rozpoczęcia studiów i są one uzasadnione, trudno sobie wyobrazić, aby powódka wnosila powództwo o podwyższenia alimentów nie znając jeszcze kosztów jakie będzie ponosiła związanych ze studiowaniem. Nie jest to jednocześnie tak odległy czas, aby pozwany nie był w stanie zapłacić dodatkowej kwoty z tego wynikłej.

Mając na uwadze powyższe wywody Sąd II instancji zmienił częściowo zaskarżony wyrok w oparciu o przepis art. 386§1 Kodeksu Postępowania Cywilnego, w pozostałej zaś części apelację oddalił /art. 385 Kodeksu Postępowania Cywilnego /.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 102 w zw. z art. 108§1 Kodeksu Postępowania Cywilnego.